

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av inkomstskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ändring av inkomstskattelagen. Det föreslås att bestämmelserna om hushållsavdrag skall ändras så, att avdraget i fortsättningen kan beviljas också för arbete som har utförts i en bostad som används av föräldrar eller mor- eller farföräldrar till den skattskyldige eller till den skattskyldiges make eller maka. Samtidigt höjs grunden för beviljande av avdraget så, att den skattskyldige kan dra av 30 procent av den utbetalda lönen, jämfört med 10 pro-

cent tidigare.

I inkomstskattelagen intas dessutom en bestämmelse om att dagpenningen till polisaspiranter är skattefri.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

Avsikten är att lagen skall träda i kraft vid ingången av 2005. Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2005.

MOTIVERING

1. Nuläge

Hushållsavdrag

Hushållsavdraget infördes på försök i Södra Finlands, Uleåborgs och Lapplands län 1997. I övriga delar av Finland provades en modell för direkt företagsstöd i stället för skatteavdrag. Efter försöket beslöt man att ta i bruk skatteavdragsmodellen. Skatteavdraget utsträcktes vid ingången av 2001 till att omfatta hela landet, och det direkta stödet slopades.

Till hushållsavdrag berättigar normalt hushålls-, omsorgs- eller vårdarbete samt arbete som innebär underhåll eller ombyggnad av bostad eller fritidsbostad. Arbetet måste utföras i en bostad eller fritidsbostad som används av den skattskyldige. I beskattningspraxis har en bostad ansetts omfatta också bostadens gårdsplan samt de byggnader som tjänar boendet. Däremot beviljas avdrag inte för arbetsprestationer som utförs utanför det område som hör till en bostad eller fritidsbostad. Således omfattar avdraget inte t.ex. hushållsarbete som den skattskyldige bekostar för sina egna föräldrar i deras bostad.

Hushållsavdragets maximibelopp är 1150

euro om året på det belopp som överstiger självriskandelen om 100 euro. Om arbetet utförs som lönearbete i arbetsförhållande är grunden för avdraget de obligatoriska socialskyddsavgifterna. Dessutom berättigar 10 procent av den lön som betalats till arbetstägaren till avdrag. Om arbetet utförs av ett företag är avdraget 60 procent av de arbetersättningar som betalats till företaget. Vardera maken kan göra ett separat avdrag.

Om ett hushåll anställer en arbetstägare måste hushållet betala obligatoriska socialavgifter för över 20 procent av lönen. När ett hushåll köper tjänster av ett företag ingår i räkningen de indirekta arbetskraftskostnaderna samt mervärdesskatten. Beloppet av dessa kan uppskattas till ca 40 procent av priset på arbetet. Eftersom den skattskyldige ursprungligen hade rätt att dra av 40 procent av det momspliktiga belopp som han eller hon betalat till ett företag eller bikostnaderna på lön som han eller hon betalat till en arbetstägare, var stödet i stort sett lika stort oavsett om hushållet köpte tjänsten av ett företag eller lät en privat arbetstägare utföra arbetet. De senaste åren har höjningarna av hushållsavdraget framför allt hänfört sig till den ersättning som betalats till företag, vilket har

lett till bristande neutralitet mellan de olika formerna för utförande av arbete. Av denna orsak är det för närvarande förmånligare för ett hushåll att köpa de tjänster som berättigar till hushållsavdrag av ett företag än att låta en privat arbetstagare utföra motsvarande arbete. För att korrigera situationen borde antingen den avdragbara andelen av arbetsersättningarna till företagen sänkas eller den avdragbara andelen av arbetstagarens lön höjas.

Med hjälp av hushållsavdraget kan man främja hushållens möjligheter att använda utomstående arbetskraft för arbeten som vanligen utförs i hemmet, såsom städning och reparationer. Avdraget ökar efterfrågan på sådana tjänster och skapar därigenom nya arbetstillfällen inom branschen. Det bidrar även till att minska hushållens användning av svart arbete. Hushållsavdraget har visat sig vara en populär form av stöd och avdraget har enligt den senaste statistiken från 2002 utnyttjats av ca 89 5000 hushåll. År 2002 beviljades avdrag om ca 42,5 miljoner euro. Enligt de preliminära uppgifter för år 2003 har avdragets mängd ökat till och med dubbelt.

Dagpenning till polisaspiranter

Utbildning inom polisens förvaltningsområde ordnas vid Polisskolan och Polisyrkes-högskolan. Båda läroanstalterna är underställda inrikesministeriet. Enligt 19 § i förordningen om polisutbildning (1272/1997) får polisaspiranter en av ministeriet fastställd dagpenning för studietiden. Dagpenningen uppgår för närvarande till 2,52 euro per dag (inrikesministeriets brev 1820/612/89).

Den som studerar för grundexamen för polis är polisaspirant med undantag för de perioder av arbetspraktik och fältarbete under vilka han eller hon är utnämnd till ett tjänsteförhållande för viss tid som yngre konstapel.

Polisaspiranterna vid polisskolan har fått dagpenning i närapå 20 år. Det finns inte några särskilda bestämmelser om att dagpenningen skulle vara skattefri. Dagpenningen till polisaspiranter har dock inte beskattats i praktiken, utan den har tolkats som en skattefri förmån. Utöver dagpenningen omfattas polisaspiranterna också av det allmänna studiestödet.

I riksdagen behandlas som bäst en regeringsproposition (HE 168/2003 rd) som syftar till att göra bestämmelserna om polisförvaltningen tydligare och revidera bestämmelserna om polisutbildningen så, att de uppfyller kraven enligt grundlagen. I anslutning till propositionen revideras också bestämmelserna på förordningsnivå om polisutbildningen. Avsikten är att dagpenningen till polisaspiranter skall bibehållas under de dagar då studierna består av perioder av närundervisning. Det föreslås att dagpenningen skall höjas till 3,60 euro per dag, vilket motsvarar den lägsta dagpenningen till värnpliktiga. I samband med andra revideringar skall grunderna för den skattemässiga behandlingen av dagpenning till polisaspiranter regleras i lag.

2. Föreslagna ändringar

Hushållsavdrag

Då ett hushåll avlönar en arbetstagare eller köper en tjänst av ett företag, finansierar hushållet det utbetalda beloppet med redan beskattade medel. Därför blir det ekonomiskt betungande för hushållen att avlöna utomstående arbetskraft för att utföra arbete i hemmet. Sysselsättningspolitiskt är det dock ändamålsenligt att främja konsumtionen av hushållsarbets-tjänster, som skapar nya arbetstillfällen inom den småföretagarsektor som producerar dessa tjänster. Av socialpolitiska skäl borde hushållen å andra sidan spöras till att ta egna initiativ då det gäller omsorgsarrangemang. Hushållsavdraget är en stark sporre till att låta utföra arbeten i det egna hemmet.

I propositionen föreslås att det hushållsavdrag som avses i inkomstskattelagen (1535/1992) skall utvidgas i syfte att förbättra hushållens sysselsättningsmöjligheter. Hushållsavdraget skall kunna utnyttjas i synnerhet för att stöda vården av åldringar inom familjen. Åldringarna med de minsta inkomsterna har inte nödvändigtvis råd att själva skaffa hushållstjänster i anslutning till den egna välfärden. Om avdraget också skulle gälla arbetsprestationer som bekostats för de egna föräldrarna blir det för många arbetande vuxna lättare än för närvarande att delta i skötseln av sina allt äldre föräldrar. Därmed

kunde också många åldringar bo kvar i sina egna hem längre än för närvarande.

Ända sedan hushållsavdraget infördes har en av dess grundläggande principer varit att avdrag endast beviljas för sådana arbetsprestationer som har utförts i en bostad eller fritidsbostad som används av den skattskyldige som yrkar på avdraget. Därmed innebär ett hushållsavdrag som beviljas för arbete som utförs hemma hos föräldrarna att grunderna för hushållsavdraget utvidgas betydligt.

Dessutom blir det fråga om en möjlighet att göra avdrag i beskattningen för kostnader som betalats till förmån för en annan skattskyldig, vilket är mycket exceptionellt i skattehänseende. Det är fråga om en viss rätt till skatteavdrag för en gåva som den skattskyldige gett till sina föräldrar.

Hushållsavdraget har dock visat sig vara ett populärt och mycket använt avdrag som kan påverka efterfrågan på tjänster. Stöd av hushållsarbets tjänster genom skatteavdrag har också haft en positiv inverkan på sysselsättningen och företagsamheten i servicebranschen. En utvidgning av hushållsavdraget beräknas utöka antalet arbetstillfällen uttryckligen i låglönebranscher där behovet av stöd är störst. Hushållsavdraget har utnyttjats mest i fråga om städtjänster, arbete som innebär underhåll eller ombyggnad av bostad och trädgårdsskötsel.

I syfte att stöda låglönebranscherna förslås i propositionen att hushållsavdraget skall utvidgas så, att avdraget i fortsättningen kan beviljas också för arbete som har utförts i en bostad eller fritidsbostad som används av föräldrar eller mor- eller farföräldrar till den skattskyldige eller till den skattskyldiges make eller maka. Också arbete som har utförts i en bostad eller fritidsbostad som används av adoptivföräldrar, fosterföräldrar och släktingar i rätt uppstigande led skall berättiga till avdrag. Eftersom arbetet också kan utföras i en bostad som används av släktingar i rätt uppstigande led kommer avdraget också att omfatta arbetsprestationer som utförs i mor- eller farföräldrarnas bostad. Billighets-skäl talar för att arbete som utförts i en bostad som används av en make eller maka till alla ovan nämnda personer skall omfattas av rätten till avdrag, vilket innebär att t.ex. arbete som utförs i en bostad som används av en

styvfar eller styvmor berättigar till avdrag. Med fosterföräldrar avses fosterföräldrar till ett i 8 § 3 mom. i inkomstskattelagen avsett fosterbarn. Hushållsavdraget kan göras av någondera maken eller båda makarna. Med makar avses i beskattningen gifta makar samt sambor som tidigare har varit gifta med varandra eller som har eller har haft ett gemensamt barn.

Hushållsavdraget beviljas på samma grunder som i fråga om arbete som utförts i en bostad som den skattskyldige själv använder. Den skattskyldige kan alltså få avdraget endast för de belopp som han eller hon själv betalat. Till avdrag berättigar motsvarande arbetsprestationer som redan nu omfattas av avdraget. Därmed berättigar normalt hushålls-, omsorgs- eller vårdarbete samt arbete som innebär underhåll eller ombyggnad av bostad eller fritidsbostad till hushållsavdrag.

Uttrycket arbete som utförts i en bostad tolkas på motsvarande sätt som den nuvarande tolkningen av uttrycket i beskattningspraxis. Därmed omfattas t.ex. arbete som utförts på gården och som betraktas som hushållsarbete av rätten till avdrag. I beskattningspraxis har som hushållsarbete som berättigar till avdrag betraktats t.ex. gräs- och häckklippning, plogning av gårdsplanen samt annan renhållning av gården.

Dessutom sporrar sysselsättningen genom en höjning av den avdragbara andelen av den lön som betalats till en arbetstagare från nuvarande 10 procent till 30 procent. Efter höjningen finansieras nästan hälften av kostnaderna för att sysselsätta en arbetstagare med skattemedel. Sporren till att sysselsätta blir avsevärt starkare, samtidigt som neutralitetsproblemet mellan direkt sysselsättning och stödet för tjänster som köps av ett företag minskar utan att det stöd för arbetsersättningar som betalas till företagen sänks. De föreslagna ändringarna utvidgar avsevärt avdragets användningsområde.

Dagpenning till polisaspiranter

I samband med revideringen av bestämmelserna om polisförvaltningen och polisutbildningen skall den skattemässiga behandlingen av dagpenning till polisaspiranter stadgas i lag. Också när det gäller beskatt-

ningen av sociala förmåner är utgångspunkten att förmånerna är skattepliktiga, men i inkomstskattelagen har det särskilt bestämts att många anspråkslösa sociala förmåner är skattefria. Eftersom dagpenningen till polisaspiranter är liten till storleken och den av hävd har varit skattefri, ändras den skattemässiga behandlingen av dagpenningen inte i detta sammanhang.

Därmed skall särskilt bestämmas att dagpenningen till polisaspiranter är skattefri. I propositionen föreslås att dagpenningen till polisaspiranter skall intas som en särskild punkt i den förteckning över skattefria sociala förmåner som ingår i 92 § i inkomstskattelagen.

3. Propositionens konsekvenser

Utvidgningen av hushållsavdraget så, att det också gäller arbete som har utförts i en bostad som används av föräldrar eller mor- eller farföräldrar till den skattskyldige eller till den skattskyldiges make eller maka beräknas sänka skatteinkomsterna med ca 5 miljoner euro. Höjningen av den avdragbara andelen av den lön som betalats till en arbetstagare från nuvarande 10 procent till 30 procent beräknas sänka skatteinkomsterna med uppskattningsvis ca 10 miljoner euro. Till följd av utvidgningen av hushållsavdraget sänks skatteinkomsterna alltså med sammanlagt ca 15 miljoner euro.

Utvidgningen av hushållsavdraget väntas ha en positiv effekt på sysselsättningen. En utvidgning av avdraget innebär att nya arbetstillfällen skapas uttryckligen i låglörebranscher där behovet av stöd är störst.

Utvidgningen av avdraget kan beräknas omfatta knappt tusen kalkylerade årsverken. Det är dock synnerligen svårt att bedöma sysselsättningseffekterna. En del av kostnaderna för utvidgningen hänför sig till arbete som redan nu utförs inom ramen för avdraget. De faktiska sysselsättningseffekterna av ändringen av grunderna är dessutom kraftigt

beroende av i vilken utsträckning ändringen ökar efterfrågan på hushållstjänster.

Med tanke på förvaltningen är utvidgningen av hushållsavdraget en utmaning. I synnerhet utvidgningen av avdragsrätten till att gälla arbete som utförs i en bostad som används av föräldrarna eller mor- eller farföräldrarna är problematisk ur skatteförvaltningens synvinkel eftersom man för att reda ut rätten till avdrag måste undersöka släktskapsförhållandena i varje enskilt fall. I praktiken är det dock inte möjligt att förfara på detta sätt, eftersom släktskapsförhållanden inte finns direkt tillgängliga i skatteförvaltningens register.

Höjningen av den avdragbara andelen av den lön som betalats till en arbetstagare från nuvarande 10 procent till 30 procent minskar avsevärt på neutralitetsproblemet mellan direkt sysselsättning och köp av tjänster av ett företag.

Bestämmelsen om skattefrihet för dagpenningen till polisaspiranter har inte några ekonomiska eller andra konsekvenser eftersom det i propositionen endast föreslås att den nuvarande praxisen skall skrivas in i inkomstskattelagen.

4. Beredningen av propositionen

Regeringens proposition har beretts vid finansministeriet.

5. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

6. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av år 2005. Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2005.

Lag**om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 92 § 24 punkten och 127 b § 1 punkten,
 sådana de lyder, 92 § 24 punkten i lag 1263/1997 och 127 b § 1 punkten i lag 1162/2002, samt
fogas till 92 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1465/1994, 1333/1995, 196/2001, 896/2001, 1309/2002 och 1360/2002 samt i nämnda lag 1263/1997, en ny 25 punkt och till 127 a §, sådan den lyder i lagarna 995/2000 och 1065/2002 samt i nämnda lag 1162/2002, ett nytt 4 mom. som följer:

92 §

Skattefria sociala förmåner

Skattepliktig inkomst är inte

24) stöd för skolresor som avses i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasier och yrkesläroanstalter (48/1997) och som betalas till studeranden själv,
 25) polisaspirants dagpenning.

127 a §

Hushållsavdrag

Bestämmelserna i 1 mom. gäller också arbete som utförts i en bostad eller fritidsbostad som används av föräldrar, adoptivföräldrar eller fosterföräldrar till den skattskyldige, den skattskyldiges make eller maka eller den

skattskyldiges bortgångne make eller bortgångna maka eller av dessa personers släktingar i rätt uppstigande led eller dessa personers make eller maka.

127 b §

Grunden för hushållsavdrag

Den skattskyldige får dra av

1) arbetsgivares socialskyddsavgift, obligatorisk arbetspensionsavgift, olycksfallsförsäkringspremie, arbetslöshetsförsäkringspremie och grupplivförsäkringspremie som den skattskyldige har betalt för sådant arbete som berättigar till hushållsavdrag samt dessutom 30 procent av den utbetalda lönen,

Denna lag träder i kraft den 200 .

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2005.

Helsingfors den 14 september 2004

Republikens President**TARJA HALONEN**Finansminister *Antti Kalliomäki*

Lag**om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 92 § 24 punkten och 127 b § 1 punkten, sådana de lyder, 92 § 24 punkten i lag 1263/1997 och 127 b § 1 punkten i lag 1162/2002, samt fogas till 92 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1465/1994, 1333/1995, 196/2001, 896/2001, 1309/2002 och 1360/2002 samt i nämnda lag 1263/1997, en ny 25 punkt och till 127 a §, sådan den lyder i lagarna 995/2000 och 1065/2002 samt i nämnda lag 1162/2002, ett nytt 4 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

92 §

Skattefria sociala förmåner

Skattepliktig inkomst är inte

24) stöd för skolresor som avses i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasier och yrkesläroanstalter (48/1997) och som betalas till studeranden själv.

24) stöd för skolresor som avses i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasier och yrkesläroanstalter (48/1997) och som betalas till studeranden själv,
25) polisaspirants dagpenning.

127 a §

Hushållsavdrag

Bestämmelserna i 1 mom. gäller också arbete som utförts i en bostad eller fritidsbostad som används av föräldrar, adoptivföräldrar eller fosterföräldrar till den skattskyldige, den skattskyldiges make eller maka eller den skattskyldiges bortgångne make eller bortgångna maka eller av dessa personers släktingar i rätt uppstigande led eller dessa personers make eller maka.

127 b §

Grunden för hushållsavdrag

Den skattskyldige får dra av

127 b §

Grunden för hushållsavdrag

Den skattskyldige får dra av

Gällande lydelse

1) arbetsgivares socialskyddsavgift, obligatorisk arbetspensionsavgift, olycksfallsförsäkringspremie, arbetslöshetsförsäkringspremie och grupplivförsäkringspremie som den skattskyldige har betalt för sådant arbete som berättigar till hushållsavdrag samt dessutom 10 procent av den utbetalda lönen,

Föreslagen lydelse

1) arbetsgivares socialskyddsavgift, obligatorisk arbetspensionsavgift, olycksfallsförsäkringspremie, arbetslöshetsförsäkringspremie och grupplivförsäkringspremie som den skattskyldige har betalt för sådant arbete som berättigar till hushållsavdrag samt dessutom 30 procent av den utbetalda lönen,

—————
Denna lag träder i kraft den 200 .
Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2005.
—————